

Justis- og beredskapsdepartementet, lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
21/00202-2

Saksbehandler:
Elin Saga Kjørholt

Dato:
12. april 2021

Høringssvar fra Barneombudet - utkast til veileder om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett i forvaltningen

Barneombudet har over lang tid påpekt at det er til dels store utfordringer i tjenestenes forståelse av taushetsreglene. Vi er derfor glade for at veilederen nå har kommet på høring, og takker for muligheten til å gi innspill i høringsrunden.

Veilederen er et svært omfattende dokument som omhandler lovforståelsen på en rekke ulike tjenesteområder innen offentlig sektor. Barneombudet anser det ikke som hensiktsmessig for oss å kommentere på presentasjonen av lovgivningen og forståelsen av denne på hvert enkelt område. Her forutsetter vi at det er gjort en grundig gjennomgang, og at de enkelte etater i høringsrunden påpeker eventuelle unøyaktigheter og behov for justeringer.

Barneombudets overordnede innspill

1. En veileder har kun funksjon dersom den er tilgjengelig for brukeren og er gjort tilstrekkelig kjent. Det er viktig at departementet tenker gjennom hvordan informasjon om veilederen skal nå frem til brukeren, og hvilket format veilederen skal ha for å anses som et nyttig verktøy. En god metode for å få svar på dette vil være å samle innspill fra ansatte i ulike tjenester, fortrinnsvis som en gruppe for å sikre en dynamisk tilnærming (alternativt enkeltvis), for å få innspill til hva som vil fungere best.
2. Dette er en type veileder som inneholder svært mange henvisninger til annet lovverk, og det er derfor helt sentralt at den holdes oppdatert. Vi mener det er nødvendig at noen får et dedikert ansvar for dette.
3. Reglene om taushetsplikt er fragmenterte og kompliserte for mange. Det er positivt at veilederen søker å gi en overordnet fremstilling av taushetsreglene. Vi mener likevel denne delen av fremstillingen med fordel kan gjennomgås på nytt med tanke på ytterligere forenkling og alternative fremstillingsmetoder. Det bør for eksempel ses på mulighet for at ulike skjematiske fremstillinger og figurer kan være til hjelp.

Barneombudets innspill knyttet til to spesifikke tema som berører barns rettigheter

4. Særlig om foreldres adgang til opplysninger om sine barn under 18 år (veilederens pkt. 4.5)

Karl Johans gate 7,
0154 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

Det er Barneombudets erfaring at foreldres innsynsrett kan være en stor utfordring i arbeidet med barn i utsatte livssituasjoner. Vi har tidligere bedt Barne- og familiedepartementet vurdere om barnets rett til å snakke fritt, og retten til privatliv og personlig integritet, bør veie tyngre enn det tradisjonelt har gjort i saker etter barnevernloven.¹ I forslag til ny barnevernlov, fremlagt i dag 9. april 2021, fremmer regjeringen forslag om begrensninger i foreldrenes innsynsrett i sakens dokumenter i undersøkelsesfasen. Barneombudet mener at barnets rett til å snakke fritt, og rett til personlig integritet, beskyttelse og rett til oppfølging etter Grunnlovens §§ 102 og 104 og FNs barnekonvensjon artikkel 12, 16, 19 og 39 tilsier at man tolker foreldrenes innsynsrett innsnevrende.

Dette er en omfattende problemstilling som trenger ytterligere utredning, men som vi mener at i større grad burde vært belyst i veilederen.

5. Samtykke fra den som har krav på taushet (veilederens pkt. 5.3)

Forholdet mellom barn og foreldre kompliserer også spørsmålet om hvem som kan samtykke til deling av opplysninger. Myndighetsalderen er ikke den samme på alle områder, det samme gjelder reglene for når barnet har partsrettigheter og hvordan disse virker sammen med foreldrenes rettigheter. Barneovens regler om gradvis overføring av myndighet og medbestemmelse etter som barnet blir eldre gir samtidig lite veiledning om når barnets rett til medbestemmelse går over til en rett selv å bestemme. Etter Barneombudets erfaring ligger det utfordringer i at det ikke er avklart hvem som skal og bør samtykke når barnet blir eldre. Hvem som skal samtykke utfordrer grensen mellom foreldreansvaret og barnets rett til privatliv og personlig integritet etter Grunnloven § 102 og § 104, og FNs barnekonvensjon artikkel 16.

I mange situasjoner trenger barnet hjelp fra ulike instanser, og deling av informasjon er helt sentralt for at barnet skal få den hjelpen det trenger. Det er uheldig dersom hjelpetjenestene opplever usikkerhet knyttet til hvem som kan samtykke til deling, og dersom det oppstår utfordringer med at foreldrene ikke samarbeider seg imellom eller med barnet. Barneombudet snakker for tiden med ungdom om hva som er viktig for dem når tjenestene skal samarbeide. Blant tingene som har kommet frem er at de opplever det som utrygt å ikke vite hvilken informasjon som deles med hvem, og at mange har opplevd at ting blir delt uten at de har ønsket det.

Også dette er en omfattende problemstilling som trenger ytterligere utredning, men som vi mener likevel burde vært ytterligere belyst i veilederen.

Med vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Elin Saga Kjørholt
seniorrådgiver

¹ Brev fra Barneombudet til BFD 19. desember 2019. <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/brev-til-myndighetene/er-barns-rett-til-a-snakke-fritt-til-barneverntjenesten-godt-nok-ivaretatt>

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.